

Delavec ishaja vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več.

Polnjajve na urodništvo in upravnništvo

Ljubljana, Šelburgova ulica šte. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsako krat. — Za rane izjavitel. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Dan 'Svobode'.

Manifestačna prireditev naše kulturne organizacije „Svobode“.

katera se bo vršila v nedeljo dne 15. avgusta v Ljubljani, sledečim sporedom: v nedeljo dopoldne ob 9. uri manifestačno zborovanje v veliki dvorani hotela Union, na katerem poroča zastopnik ameriških, zastopnik hrvatskih in srbskih sodrugov. Potem je predavanje o pomenu kulturne organizacije za delavstvo. Po zborovanju oblied po mestu z godbo in pevskim zborom. Popoldne ob pol 2. uri zbirališče v Zvezdi, nato skupni odhod na veselični prostor, ki se priredi povodom manifestačnega dne; priredi se sporazumno z podružnico kemičnih delavcev v Vevčah, in podružnico „Svobode“ iz Udmata. Na veselici bo preskrbljeno z najraznovrstnejšo zabavo. Pri izprevodu kakor na veselici bodo skrbeli za red v ta namen določeni reditelji. Za družine z otroci bo vozil vsako uro avtomobil od tramvajске postaje. Sodrugi! — Sodrugi! skrbimo, da se bo ta manifestačna prireditev izvršila kar najlepše, da pokažemo tudi zunanjim sodrugom, ki bodo ta dan med nami da se zavedamo naše naloge. Zunanjim sodrugom in sodružicam pa kličemo na veselo snidenje!

Draginja narašča!

Koliko se je zadnje čase v meščanskih listih pisalo, da bodo cene padle. Vse se je izkazalo kot neresnično. Pa ne samo to. Draginja se veča in če bo šlo tako naprej, prav lahko izračunamo na prste, kdaj vzame vrag to takozvano „državo“. Sedaj bodo povišali železniške tarife neizmerno, do 300 odstotkov pri tovornini. To pomenja veliko naraščanje draginje vseh življenskih potrebščin. Če bo železnica zahtevala od vsake kile moke za prevoz iz Banata v Ljubljano skoro eno celo krono, potem bo moka dražja, ne cenejša. Poštne, telegrafske in telefonične pristojbine bodo tudi zvišali. Tudi to bo podražilo življenje, ker bo te stroške plačeval konsument pri cenah. Tobak je že silno drag. Nameravajo povišati njegovo ceno iznova za 150 odstotkov, in tako dalje...

Belgrajska vlada, v kateri so zastopani naši dični klerikalci in liberalci, hoče z vsemi umetnimi sredstvi doseči in uveljaviti tudi pri nas svoj — dinar. Dosedaj je naša krona še nekaj veljala, če pa bo šlo to tako naprej bo kmalo njeno kupno moč nadomestil — dinar. To se pravi „bratje“ hočejo že itak veliko in nezumno draginjo početvoriti. Kar velja danes krono, to naj velja jutri dinar. Vsi davki se spremene v dinarje, direktni in indirektni! Samo plače naj ostanejo v — kronah.

Tako torej tepe reakcionarna meščanska vlada delavca, uradnika in obrtnika in sploh vse revno ljudstvo! Kdo pa je ta vlada? To so radikalci, klerikalci, liberalci! Vsi lepo skupaj in v objemu, kadar gre za napad na — ljudski žep!

Ne škodujte sami sebi.

Venomer nam dohajajo vesti, da tudi tam, posebno v majhnih delavnicah ne upoštevajo ne delodajalci in tudi ne delavci sami osemurnega delavnika. Mi delodajalci razumemo, tem osemurni delavni čas ni po godu in ga skušajo na vsakovrstne načine obiti, indirektnim potom silijo svoje pomočnike, da se ne drže določbe o osemurnem delavnem času. Silijo jih seveda tako, da ni očitno in v taki obliki, da imajo za vsak slučaj sami krit hrbet, češ, ne jaz, silim delavce, ampak sami prostovoljno delajo dalje nego osem ur. In žalost ter škodo delavske stvari se mora konstatirati, da so res delavci v največji meri sami tisti, ki se ne ravna po določeni naredbi. Mojster v mnogem slučaju niti ne smatra za potrebno, da zaprosi merodajne oblasti za dovoljenje, da sme delati nadure, temveč daje svojim delavcem oziroma pomočnikom razumeti, da „bodo več zaslužili, če bodo več delali.“ Slučaji so celo, da tak mojster delavcem za 9. in 10. uro niti drugače po naredbi določenih 50 procentov kot odškodnino za storjene nadure ne plača!

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalje.)

Svojo duševno hrano nalademo tedaj v knjigah. Toda lete so prav različne. Imamo knjige, ki nas uče, kako vršiti to ali ono delo, tehnološke knjige o izgotavljanju raznih stvari, o obdelavi surovin, ali sploh o kaki ročnosti, o upravi in opremljenosti stavb. Take knjige niso redilni kruh življenja, zakaš one samo nagrajalno in dopolnilno ročnost mojstra kot našega učitelja, ali pa vodilo našo strokovno skusenost proizvalno in delovno. Na drugi strani pa imamo zopet knjige, ki nas poučavajo o vsem, kar je dosegel človeški duh, hoteč spoznati, kaj je ta svet in stvari na njem, knjige, ki razlagajo ali hranijo znanstvene ugotovitve. Tudi take znanstvene knjige nam ne morejo dati večje življenske sile; take knjige so le snov, kot n. pr. zrelo sadje in drugi plodovi narave, iz katerih si lahko napravimo hrano, ki pa jih moremo v drugačni zvezi boljše, popolnejše in bolj smotreno porabiti.

Ono, kar in kako misli človek o svetu, kako čuti z ozirom na dogodke življenja,

kako mu je po tem in ravno s tem usojeno njegovo početje, čitamo v drugih knjigah. Pozorovanje življenja se je v njih zgostilo in utelesilo v sliko, znanstvenj izvečki se zaužiti in prebavljeni kretajo pod vojkami jasnega vodstva na gotovih tirih delovanja, da pozorovanje življenja združeno z vodstvom naznačujejo celo nova pota ljudstvu tam, kjer ne ve, kod naj hodi in kako naj bolje uporablja dneve svojega življenja.

Znanstvene knjige nas pouče, v kolikor ni tega storila šola, kaj je vseмирje, kako je nastala zemlja, kako je zložena in po katerih zakonih se ravna. Sem spadajo astronomične, geološke in fizične knjige. Zopet druge nam pripovedujejo o živalskem svetu in življenju, ki ga žive živali, popisujejo nam njihova telesa. Še posebne anatomske knjige popisujejo telo, nam pripovedujejo kako si ohranimo zdravje zdravniške knjige popisujejo človeško telo v boleznih in v boju zoper nje.

Če nam tega še ni zadosti, a hočemo poizvedeti natančneje stvari o naši zemlji, tedaj vzamemo v roke zemljepisne knjige, ki nam pripovedujejo o tujih narodih, kako žive in kako se vladaio. K takim knjigam računamo tudi dobre potopise, ki ne pozablajo bralca vedno znova in znova opozarjati na značaj in nehanje raznih plemen in narodov.

Toda vse znanstvene knjige ne morejo utešiti našega duševnega gladu, ne morejo nasiti naše duše. Zakaš pri pridnem delu čez dan pozabimo marsikaj bistvenega, kar stoji v njih zapisanega. Tako pač ne bi nikdar dosegli cilja, ki so si ga postavile znanstvene knjige; one hočejo namreč v svoji mogočni celoti jasno pokazati, na kaj naj se opira posameznik, kako naj gleda po svetu, kako naj si tvori svoj svetovni nazor, kaj je pravilno, dobro, pravično, slabo v mislih in dejanju. Vsa ta vprašanja pa je nemogoče, da bi jih vršil vsak izmed nas zase, tudi zaključek bi bil prav neenoten. Temveč določeno je od pamtiveka, da vsakdo prinese svoj dar na oltar splošne blaginje človečanstva. Spoznanje so nam pridobili znanstveniki in učenjaki — iz spoznanja pa so nam filozofi-mislenci sestavili nazor o svetu. Toda tudi za strokovno proučevanje filozofije navadno nimamo časa, kolikor ga tak študij zahteva, čeprav priznavamo na drugi strani tudi potrebo takih knjig, zakaš le one nas temeljiteje pouče o tem, kar naša dnevna izkušnost rada zamočuje, ali česar ne najdemo v knjigah pravnosti, ter konečno o temeljih lepote, večne lepote in o sredstvih, s katerimi se nam lepota prikazuje.

(Dalje prih.)

Krivi na tem štendrijanu ni to izrecno poudarjamo so delojemalci bolj kakor pa delodajalci. Da si delodajalec prizadeva, kršiti osemurni delavnik, je na vse zadnje razumljivo, nerazumljivo pa je, da se tudi delojemalci puste v ta namen izrabljati in sicer v svojo lastno škodo. Poudarjati je treba, da je osemurnik ena izmed najvažnejših pridobitev delavstva. In naravnost neodpustljiv greh bi bilo, če bi del delavstva zaradi nekaj vinarjev večjega zaslužka neprecenljivo vrednost potom svojega neumestnega zadržanja to vrednost zanikalo in s tem boj delodajalstva proti osemurnemu delavniku olajšalo.

Glede striktnega in točnega izvajanja naredb o osemurnem delovnem času bo naloga delavstva samega skrbeti za to, da se vsakega delodajalca brezobzirno naznanj priustojnim oblastem, ako se opazi, da se pri njem brez potrebnega dovoljenja dela več kakor po osem ur dnevno. In ker se v mnogih slučajih na pomočnike pri manjših obrtnikih ni mogoče zanesti, morajo to nalogo prevzeti delavci iz večjih podjetij. Delavci večjih podjetij se nikakor ne smejo postaviti na stališče, da jih to nič ne briga. Njihova pasivnost bi sčasoma tudi za nje same znała postati usodepolna. Potem po toči zvoniti pa bi bilo prepozno.

Vsakega zavednega delavca dolžnost je, čuvati v svojem kraju nad rigoroznim izvajanjem naredb o osemurnem delavniku. Kdor izmed delodajalcev se — vse eno je, je-li večji ali manjši delodajalec — ne ravna po tej naredbi, naj se ga naznani na pristojno okrajno glavarstvo, na obrtno nadzorništvo ali na poverjeništv za socialno skrb. Ako pa bi morda povzročalo tako naznanilo težkoče, tedaj naj se z navedbo potrebnih podatkov obvesti tajništvo pokrajinske delavske strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani, ki bo potrebno ukrenilo. Predpogoj uspešnega dela proti kršenju osemurnika je, da so navedeni podatki točni in resnični.

V suženjstvo.

Nečuvane stvari se dogajajo v tej državi, kakor nikjer drugje na svetu. Povsod imajo svoje ustavne zборе in zakonodajne zборе, samo pri nas visi še vedno vse v zraku. Že dve leti je tako. Imamo centralno vlado in pokrajinske vlade, toda te so prave zastopnice meščanskih strank in v splošnem meščanskega razreda. Sklepi vlade, pogajanja s sosednimi in drugimi državami so tako vsa v tem zmisu, da varujejo interese posestnih slojev, Stanle, v katerem se nahajamo, ne služi drugemu kakor organizaciji kapitala, produktivnosti trgovine v privatnih rokah. Iz razdrapanih razvalin, ki jih je pustila vojna, hoče ustvariti trdno meščansko-kapitalistično državo, ki bo izvedla v svoji notranjosti dobro organizirano buržuazitsko organizacijo domačega in tulega kapitala ter postavila vse skupaj v varstvo gosto zabodenih bajonetov. Meščanstvo, industrija in celo manjši podjetniki se tega prav dobro zavedajo, zato postajajo prevzetni, predrzni. Pričeli so boji proti osemurnemu delavniku, industrijska zveza hoče diktirati tovarnarjem in delavcem, kakšne pogodbe naj sklepajo, zakonov, naredb, ki so bile izdane v varstvo delavstva, ne mara ta gospoda upoštevati, tako da se mora delavstvo za svoje nainavadnejše pravice z veliko odločnostjo bojevati.

Organizirano delavstvo že opaža ta odpor podjetnikov, ki v svoji prenačleni samozavesti menijo, da je danes še mogoče vzpostaviti tako avtokracijo, samo-

oblast kapitala, kakor je bilo mogoče pred vojno, pred tridesetimi leti. Trenutno se jim morda posreči uspeh tu ali tam, toda trajen tak uspeh ne more biti, ker so danes drugačni časi, drugačni nazori, katerim se tudi naša država ne bo mogla ogniti.

Dočim do drugih državalj sklepajo socialne zakone, socializirajo družbo in se dviga proletarijat do svojih pravic, seveda iz svoje lastne moči, zatira ta gospoda pri nas delavski pokret in delavske organizacije. Izriniti hoče jugoslovanska buržuazija naš proletarijat v zadnji kot, v popolno brezpravnost.

Vse to čuti lahko vsak delavec v svoji duši in tudi na svojem telesu. To pa ne more biti za nas nič drugega kakor resen opomin, da ohranimo in okrepiamo svoje strokovne organizacije, ker jih bomo nujno potrebovali. Buržuazija delavstvo neomejeno izkorišča. Namesto da bi postale življenjske razmere ugodnejše, se skokoma poslabšujejo, dasi so dani nogoši, za izboljšanje. Gospoda se ne boji nikogar, v Belgradu in podpirajo delavstvo da ni dovel odločno, še ni dovel krenko organizirano da bi dalo svoj veto proti krivicam. Predrznost meščanskega kapitala pa nikakor še ni dosegla vrhunca. Ne varajmo se v tem oziru in bodimo pripravljeni na odpor, na naihuiši odpor, ker se podjetniki pripravljajo na napad, ki mu bomo kos le tedaj, če bodo naše organizacije res to, kar morajo biti, res močne, složne in če jih bodo volili delavci sami.

Nihče ne sme omagati ne napadom ne zapelivim besedam! Vsi smo delavci, delavke, ki imamo svolo čast!

Stanovanjska mizerija.

Stanovanj zlasti manjših za delavce primanjkuje na celi črti. Ljubljana in tudi druga mesta v Sloveniji se odlikujejo v nomanjkanju stanovanj, stanovanjska kriza v industrijskih krajih je akutna. Mnogo se je že o tem govorilo in še več črnila se je porabilo za pisavo o tej stvari, ostali pa smo tam, kjer smo bili, navzlic temu, da se bliža jesen. Kruta usoda, ki že ves čas po preobratu preganja neimovite sloje prebivalstva, bo svoje uničevalno delo med prizadetimi proletarskimi družinami neusmiljeno nadaljevala. Več kakor gotovo je, da bo burja in mrzav tudi v bodoči zimi silila v železniške vagone in skozi špranje drugače mrčesa polnih barak. Človeku nedostojna stanovanja so to. O preštevilnih zeduhlih brlogih, ki pospešujejo potovanje proletarskih otrok in tudi staršev na „oni svet“, niti ne govorimo, v teh je vsaj toplo —! Narodno zdravje, o katerem se toliko govori in piše pri neimovitih slojih očitno ne igra nobene vloge, vsaj v vladnih krogih ne, ki vse to mirne duše in mirne vesti gledajo. Naši liberalci so ostali to, kar so bili, namreč stranka ljudi, ki imajo „nekaj“ pod palmcem. Svoj čas, dokler so bili socialni demokrati v deželni vladi, so zahtevali deset milijonov državne pomoči za gradbo stanovanjskih hiš. Liberalci in klerikalci niso smatrali za potrebno, da bi akcijo podpirali, s vojo pasivnostjo so dosegli, da centralna vlada v Belgradu ni dala nič. Šele v zadnjem času je poverjenik za socialno skrb, dr. Gosar, izdal naredbo, da morajo milijonarji, ki nimajo lastnih hiš in pa banke za svoje uradništvo graditi stanovanjske hiše. Čeprav je dr. Gosar klerikalec, vendar nočemo oporekati, da je imela njegova naredba dober namen in da je, ako prezremo organizacijske hiše cele akcije, bila prav umestna. Proti naredbi so liberalci zagnali velik krik in vik

in gotovo je marsikateri klerikalec milijonar liberalcem vsaj v duhu sekundiral; skratka, naredba se je razblinila skoraj v nič. Tudi stanovanjske hiše bodo milijonarji zidali skupaj. Volk bo torej sit in kosa bo ostala cela. Proletarske družine v vagonih in barakah naj se pripravijo na zimovanje. Ob samem pisanju, govorjenju in enketah ter obljubah ostane lepo vse pri starem. Glavno, da ne bo zeblo gospoda Korošca in drugo klerikalno in demokratsko gospodo v Belgradu ter gospodo okrog deželnega predsednika dr. Brejca.

Tudi vlada v Belgradu se je po dolgem razmišljevanju spomnila, da je treba v stanovanjskem oziru nekaj napraviti. Pa nikar naj nihče ne misli, da bo morda izvedla gradbeno in s tem združeno finančno organizacijo. Stvar je rešila na zelo primitiven način: izdala je — naredbo! V svoji naredbi obljublja vsem onim, ki bi hoteli zidati za gotovo vrsto let davčno prostost in pa tudi to, da določila glede odmere stanarine za nove hiše ne bodo imele nobene veljavnosti. Z drugimi besedami povedano bodo posestniki novo zgrajenih hiš smeli najemnike odtrati kakor bodo hoteli.

To je vse, kar se je za omiljenje stanovanjske krize od prevrata sem pri nas napravilo. Veselite se, siromaki, brez človeških stanovanj, kajti lahko vas navdaja zavest da Korošcu in Brejcu tudi to zimo ne bo brila burja skozi špranje, in ako boste vi kaj rabili, tedaj se vam bo pomagalo — z naredbo!

Sirite list „Delavec“.

Razmere v ljubljanski tobačni tovarni.

Pri nas v tovarni se nahajajo, kakor je bilo že opetovano poročano, gotovi elementi, ki se kažejo in pravijo, da delajo v prid države in tovarne, a to vse le navidezno. Ti elementi, ki delajo z drugim delavstvom v tovarni skupaj, imajo prednost, da nadzorujejo delavstvo proti tatvini tobaka. Za njih poštenje more kdo ravno toliko jamčiti, kakor te osebe sumničijo koga drugega nepoštenja. Zoper postopanje proti tatvini mi nimamo ničesar, ko bi ne bilo strankarsko. Ti elementi izrabljajo izkazano jim zaupanje v svoje strankarske namene. Gorje onemu, ki ne trobi v njih klerikalni rog. Ako se kateri delavec ali delavka, kaj zameri tem osobam ali pa, da jim pokaže njih politično nasprotstvo, ta je osumljen tatvine tobaka in nato takoj zatožen tega osumljenja na pristojnem mestu. Seveda ostane tajno, kdo je osumil in zakaj. Posledica tega je, da mora biti dotična oseba, kadar gre iz tovarne, na posebno vizito ali kakor je tovarniški izraz po „špeh“. To pa ne samo enkrat ali dvakrat. To gre kar zaporedoma; tam mora žrtev sezuti čevlje in prav pošteno jo preiščejo po vseh delih telesa in tudi oni ne izostane, ki nas spominja na dogodek pod figovim drevesom. Tako je bila neka delavka izpostavljena dalle časa tem šikanam. Da bi si prihranila nepotrebno izzuvanje čevljev, je šla bosa iz tovarne, nesla je čevlje v roki in je pred tovarno v smeh in zabavo svojih sodelavk, z ogorčenjem in zabavljajem nad takim početjem obula svoje čevlje. To vse se godi v strankarske namene, pod zaščito ravnateljstva, ki bi moralo zastopati ne le samo upravo monopola, temveč tudi pravice in koristi vsega delavstva. Želimo, da se takemu postopanju skoraj naredi že konec.

Mednarodni rudarski kongres v Švici.

(Izvirno poročilo.)

Tu se je vršil prvič po vojni mednarodni rudarski kongres od 2. do 5. avgusta t. l. Na kongresu je bilo zastopanih 2.600.000 organiziranih rudarjev po 119 delegatih. Dnevni red je bil naslednji: 1. Izprememba pravil za internacionalni komite; 2. poddržavljenje rudnikov; 3. minimalne plače in položaj rudarjev; 4. delavske plače in preskrba s hrano; 5. uvedba šesturnega delavnega časa; 6. delavni čas v posameznih državah; 7. ustanovitev komiteja za razdeljevanje premoega.

Pravila za internacionalni komite so se izpremenila tako, da sme internacionalni komite pobirati prispevke za pokritje svojih stroškov, nadalje da pridejo rudarji v komite iz vseh držav, ki so združene v tem internacionalnem komiteju ter da se nastavi osebje in da tajniku internacionalnega komiteja, ki ga voli vsako leto kongres, pooblastilo za razne akcije, ki bi eventualno prišle nenadoma. Pri drugi točki se je sprejel predlog, da se rudnike nacionalizira in socializira. Pri tretji točki se sprejme predlog Francozov, da se uvede minimalne plače. Pri četrti točki, da se preskrbi delavce z zadostnimi živili. Ravno tako se je sprejel predlog, da se po vseh državah voliva na izporočitev tehničnih naprav, ki naj omogočijo uvedbo šesturnega delavnika. Končno so se sprejele še naslednje resolucije: Internacionalni komite naj se snide v teku dveh mesecev po kongresu ter vnovič na podlagi informacij uresniči sklepe rudarjev, ki so bili sprejeti na kongresu, če ne gre drugače, tudi eventualno s sološno stavko. Druga resolucija pooblašča da sme proklamirati internacionalni komite takol generalno stavko v slučalu, da bi izbruhnila kakršnakoli vojna, ki bi to povzročila imperialistični kapitalistični agresivni militarizem.

Kongres je bil tako zanimiv že zaradi tega, ker se vsa tajnost pričakovala, da se na kongresu ne bodo sporazumeli nemški in angleški rudarji. Razočarani pa so bili vsi oni, ki so to pričakovali. Na kongresu se je pokazalo, da so rudarji teh dveh držav edini in da razumejo položaj. Zastopani so bili rudarji iz Amerike, Anglije, Francije, Holandske, Nemške Avstrije, Nemške Čehoslovaške, Jugoslavije, Luksemburške, Ogrske, Belgije.

Med poročili je zanimivo za nas jugoslovanske rudarje tudi naslednje: V Angleškem poročilu je navedenih 19 rudarskih organizacij, ki štejejo skupno 904.277 članov, ki jih združuje skupen akcijski odbor. Torej Angliji imajo polno federativno organizacijo. Ravno tako je v Čehoslovaški, kjer imajo 3 organizacije in štejejo skupaj 110.000 organiziranih, ki pa kljub temu delujejo pri vseh akcijah potom dogovora popolnoma bratsko. Pa tudi v drugih državah ni nikjer izveden stroj centralizem, kakršnega zahtevajo pri nas v Jugoslaviji razni ljudje ter za izražajo v aritčne namene očividno iz sebičnih namenov.

Kongres je bil velika manifestacija rudarskega deladstva. Samozavestno je sklepal v popolni zavesti, kaj pomeni zavečni proletarijat v današnjih kritičnih razmerah.

Dopisi.

Pač je že zopet nastavljena. Prejeli smo: Delniška družba pivovarne Laško išče zopet po klerikalnih listih sodarje delavce, ker so dosedanji zaradi goro-

stasnihi razmer opustili delo. V tej pivovarni posluje namreč kot ravnatelj gospod Geiselreiter, ki je vnet sovražnik delavstva. Zaničuje in šikanira delavstvo le z namenom, da se delavci kolikor mogoče hitro odstranijo, da si potem vzame zopet druge v delo. Gospodič se baje boji, da bi se delavstvo preveč ne privadilo in bi na ta način ne prišlo do tolikega vpliva, da bi moglo proti njegovemu delovanju sklepati protiukrepov. Posebno organiziranih in naobraženih delavcev ima že poln želodec, ter o njih noče ničesar več slišati. Neorganizirane delavce pa izkorišča na vse načine. V to naj služi samo en primer, da ti namreč kot v kazen, če pokadiš med delavnim časom malo tobaka, odračuna reci in beri 100 kron. O drugem danes še ne bomo govorili. Skratni čas bi bil, da se takega izkoriščevalca požene tja, od koder je prišel, saj je v Sloveniji dovolj ljudi, ki so zmožni voditi ravnateljske posle. Opozarjamo sodarje in druge delavce, da naj ne gredo na njegove limanice, ter naj nihče ne hodi k njemu v delo.

Maribor. Krojaški mojster Štarkl je odpustil iz dela pet pomočnikov zaradi tega, ker so ti pomočniki funkcionarji in zaupniki strokovne organizacije! Ta je pa lepa, gospod Štarkl, gotovo nikoli ni pomočnikov vprašal, kje in če sme biti funkcionar kakega društva, ampak isti Štarkl, kateremu so pomočniki pridelali bogastvo omejuje pomočnikom osebno svobodo in jih kaznuje za to, ker se poslužujejo po državi jim zajamčenih pravic. Očividno je sitemu Štarklu narasel greben tako, da ne ve, kaj bi iz ošabnosti počenjal. Nikar pa naj „dobri“ gospod Štarkl ne pozabi, da bo še rabil in iskal pomočnikov in takrat bomo govorili mi. — Krojač.

Mezdna gibanja.

Na Milanovem vrhu se je vršilo pogajanje za regulacijo plač za delavce vpsolene na tamošnji parni žagi. Pogajanje se je vršilo dne 4. avgusta t. l. in sta se ga od strani podjetja udeležila oba gospoda ravnatelja, nadalje zastopnik osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok iz Ljubljane ter zaupniki v podjetju zaposlenih delavcev. Plača se je v prvem razredu ob osemurnem delu povišala od 40 kron na 55 K, ostalim delavcem pa sorazmerno. Pri cenah živil se bo podjetje pri oddaji delavcem ravnalo po v kraju običajnih cenah. Cena slanini se je znižala od 60 K na 50 K. Prvikrat je doživelo delavstvo parne žage na Milanovem vrhu, da se je uredilo za silo, kar se je pač v danih razmerah dalo urediti. Vsekakor naj bi prizadeto delavstvo imelo vedno pred očmi, da pride le združena sila v strokovni organizaciji do veljave.

Iz strokovne organizacije.

Podružnicam in vplačevalnicam Unije slovenskih rudarjev. Vse blagajnike podružnic in vplačevalnic obveščamo, da je načelstvo Unije slovenskih rudarjev na svoji seji, ki se je vršila dne 9. avgusta t. l., sklenila dosedanjih 40 vinarjev od prispevka povišati podružnicam in vplačevalnicam na 50 vinarjev. Ta sklep velja od prvega avgusta 1920 naprej. Skratka podružnicam in vplačevalnicam ostane na mestu po 40 vinarjev po 50 vinarjev od prispevka. Vse blagajnike opozarjamo, da se po tem sklepu točno ravnajo. — Unijsko vodstvo.

Vse podružnice osrednjega društva oblačilnih strok se naprošajo, da do vsakega desetega za prošli mesec obraču-

najo. Točno obračunavanje je nujno potrebno radi reda, ki mora na vsak način vladati. Razume se, da je dolžnost funkcionarjev gledati tudi na to, da se članski prispevki redno vplačujejo. — Tajništvo.

Celje. Odbor podružnice živilskih delavcev je na svoji seji z dne 8. avgusta 1920 sklenil povišati tedenske prispevke v vseh razredih za 10 vinarjev v korist okrožni strokovni komisiji v Celju.

Celje. Tajništvo okrožne komisije strokovnih organizacij poziva vse podružnice strokovnih organizacij, nahajajoče se v celtskem okrožju, da takoj javijo tajništvu, če so podružnična pravila na pristojna okrajna glavarstva bila predložena ali ne. Zadeva je nujna. Tajništvo okrožne strokovne komisije v Celju, Vodnikova ulica šte. 3. — Poziv se tiče vseh podružnic nahajajočih se v Celju samem, potem na ozemlju segajoče do Slovenske Bistrice, Zidanega mosta, Brezic in Spodnjega Dravoegrada.

Shodi.

Občni zbor kov, podružnice Ljubljana, ki se je vršil 8. avgusta t. l. v salonu pri „Novem svetu“ z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo tajnika, načelnika, blagajnika in kontrole. 2. Nadomestne volitve. 3. Volitev delegata za kongres kov, Jugoslavije. 4. Naš položaj. 5. Raznoterosti. Preden se preide na dnevni red prečita in da na glasovanje načelnik sodrug Širca Iv. predlog sodruga Otorepca, da se občni zbor preloži. Po poročilo sodruga Hlebša in Mihevc se predlog z vsemi glasovi proti 5 odkloni. Tajniško poročilo poda sođr. Hlebš mesto odsotnega tajnika. Načelniško poročilo poda s. Širca Iv., iz katerega je razvidno, da je organizacija vršila v polni meri svojo dolžnost. Blagajniško poročilo poda sođr. Zalar, za kontrolo pa sođr. Krušič. (Se vzame na znanje.) K drugi točki (volitve) prekine načelnik za 5 minut zborovanje. Nato predlaga sođr. Širca Al. kandidatno listo naslednjih sodrugov, Remškar Jernej, Plut Franc, Smole Anton, Muzlovič Avg., Širca Alojzij, Mancini Edvard, Pavšek Maks, Marčič, Štraus in Verhovc Ivan. K tretji točki se zopet oglasi k besedi sođr. Otorepec in pravi, da mora podati izvoljeni delegat izjavo, kakšno stališče bo zastopal na kongresu. Za kako ujedinenje da bode glasoval, federativno ali centralistično. Sodrug Mihevc odgovori na to, da se bo delegat držal sklepa belgrajske konference, ki so ga podpisali srbski, hrvatski in slovenski sodrugi. Po daljši debati se izvoli sodrug Širca Ivan z vsemi glasovi proti nemu (sođr. Otorepec). K točki »naš položaj« poročila sodrug Mihevc, ki v daljšem govoru oriše nazadnjaško politiko naše vlade, ki hoče na vsak način upropastiti našo industrijo na celi črti in s tem povečava brezposelnost in bedo delavstva. Radi tega nam je potreba še lepše složnosti in discipline kot dosedaj, da bomo kos vsem bojem, katerim korakamo nasproti. (Pri-trjevanje). K raznoterostim predlaga sodrug Kocjan z ozirom na razmeroma visoke stanje lokalnega bolniškega sklada, da se bolniška podpira zviša za 100 odstotkov. (Sprejeto). Sodrug Širca pozivlja nato člane, da se pripravijo na vesličko kov, podružnice dne 5. septembra v Bellvue na korist bolnih in onemoglih članov. Ker se nikdo ne oglasi k besedi zaključil sodrug Širca ob 11.45 lepo uspelo zborovanje s pozivom na člane, da se še bolj tesno oklenejo svoje organizacije.

Tržič in Dolič. Dne 1. t. m. se je v obeh navedenih krajih vršil po en shod lesnih delavcev, katera sta oba jako leno uspela. Na obeh shodih sta poročala sodruha Bradeško in Vrhunc. Jedro govorov obeh poročevalcev je tvorilo rovanje podjetniških organizacij proti osemurnemu delavniku in notranja uredba ter konstrukcija strokovne organizacije, ki je danes trn v peti klerikalni buržuaziji. Vprašanje osemurnega delavnika je sicer za nas rešena stvar, vendar pa ne moremo mirne duše prenašati organiziran napad nanj, ker baš osemurni delavnik je edina važnejša pridobitev delavstva, koja je v novi državi doseglo. V tem oziru torej delavstvo ne sme in ne more poznati nobene malkontentnosti, temveč braniti mora to pridobitev z vsemi na razpolago mu stoječimi sredstvi. Da si ohrani, kar ima in da bo zmožno zajedati se uspešno v buržuazne naprave, izpodkopavati tla vsem krivicam ter pridobivati delavstvu, kar mu gre, mora to delavstvo ramo ob rami čvrsto stati v svojih razrednih strokovnih organizacijah.

Shodi usnarjev so se vršili dne 7. avgusta t. l. v Šmartnem pri Litni, Kranju in na Vrhniki. Povsod se je razpravljalo o razmerah v usnarjski stroki, zlasti z ozirom na pretečo krizo, ki se čimdalje vidneje javlja in koje posledice, ki bodo sledile, se še danes ne morejo preценiti. Še občutnejše za delavstvo so postale razmere v čevljarjski stroki. Primanjkuje usnja in je zaradi tega produkcija obutve zlasti v tovarnah opešala. Posledica je: številni odpusti čevljarjskega delavstva. Vsega pa je krivo slabo gospodarstvo. Vzemimo na primer: naše meje so strogo zaprte, nasproti pa se je surovina prevajala preko naših meja, odkoder prihajajo sedaj izdelki na naš trg, ki se 30—40 odstotkov ceneje prodajajo kot domači izdelki, vkljub visoki carini, ker so ti izdelki navidez boljše kakovosti. Nadalje se je razpravljalo o ujedinjenju. V Kranju se je izvolil nov odbor, v katerega so bili izvoljeni naslednji tovariši: Predsednik Josip Hrešič, namestnik Fabjan Ivan, blagajničar Berčič, namestnik Fabjan, tajnik Oman Jurij, namestnik Rozina Josip, preglednik Benedik in Kos; zaupniki Perne, Arhar in Leben. Na vseh treh shodih so se prebrale resolucije, ki so bile sprejete. Tajništvo prosi vse one podružnice, katere še niso vposlale računov za mesec junij, in da se pobirajo tedenski prispevki za avgust zvišano kakor je bilo že razglašeno v „Delavcu“, nakar prejme vsak član svojega „Delavca.“ — Tajništvo: J. Novšak.

Razno.

Kako so madžarski reakcionarci nasilno nastopali proti strokovnim organizacijam v deželi, jasno kažejo navedbe poročila mednarodne strokovne organizacije: oficirske brahijalne čete so konfiscirale vse imetje organizacijam, jih pometale na cesto, zaprle lokale in si blagajne med seboj razdelile. S podružnicami na deželi se je prav tako nastopalo.

Oženil se štirikrat z isto ženo. Neki belgijski vojak je bil ranjen v začetku vojske. Ko je bil odpuščen iz armade, se je odpravil v Ameriko. V Texasu se je oženil in čez šest mesecev se je odločil za prebivanje v Arizoni. Tam so zahtevali od njega ženitovanjsko pismo, ali mož je bil pozabil vzeti s seboj rečeno listino in ker bi bilo pošiljanje združeno s prevelikimi težavami, se je rajši oženil drugič. Takoj si je iz previdnosti preskrbel predpisane papirje, ali še preden jih je

dobil, je bil primoran ostaviti deželo ter se je odpravil v Meksiko, kjer se je poročil v tretje, da bi se izognil vsem neprilikom. Kmalu nato se je vrnil v domovino, kjer oblasti niso hotele priznati veljavnost meksikanskega poročnega lista in tako mu ni preostajalo drugega nego da se je s svojo ženko v četrtič poročil.

Zakaj hodijo ljudje, ki so zablodili, v krogu? Znano dejstvo je, da ljudje, ki imajo zavezane oči, ki hodijo v gosti megli, ali ki so ponoči zablodili v puščavi, namesto, da bi šli naravnost, se premikajo v krogu. Misli se, da izvira ta pojav iz tega, ker niso obe nogi enako dolgi. Z daljšo nogo se napravi nezavedno daljši korak in tako se stopa nevede preveč na desno ali na levo, ker oko v navedenih slučajih nima zmožnosti presojevanja, kako noga stoji. Ta nazor se potrjuje po natančnim merah, ki so jih dobili pri merjenju skeletov. Izkazalo se je, da so bile pri devetdesetih odstotkih oseb noge neenako dolge. To dejstvo je bilo potrjeno tudi od mnogoterih poskusov, pri katerih so se zavezale oči raznim osebam, ki so potem skoro vse hodile v krogih.

Zahvale.

Mežice. Tovarišem, ki so mi podarili nabrani znesek 315 K kot podporo v času moje bolezni, se tem potom najtopleje zahvaljujem. — Ivan Huter.

Mežice. Podpisani se presrečno zahvaljujem tovarišem za nabrano podporo v znesku 179 K, kojega so mi podarili ob času moje bolezni. — Jože Lesanč.

Obvestila.

Vsem, ki nameravajo priobčiti v „Delavcu“ kak dopis ali popis razmer ter odnošajev tega ali onega podjetja, naznanjamo, da mora biti vsak tak dopis ali spis overovljen vsaj po dveh funkcionarjih dotične krajevne strokovne organizacije in nositi štampiljo. To je zaradi tega potrebno, da se prepreči kako morebitno zlorabo. Torej vsak dopis, ki ne nosi podpisa dveh funkcionarjev in štampilje roma v koš.

Celje. Dopis glede kolobocije v Loki pri Žusnu smo izročili uredništvu »Nadreja«.

Zabukovca. Z ozirom na dopis z dne 3. t. m. smo glede navedene vsebine napravili vlogo na osrednji urad montanističnih obratov. Sicer pa je vaš nazor pravilen. Zdravo!

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Razpis službe.

Pri podpisnem društvu je oddati mesto

društvenega tajnika.

Prosilci morajo biti izučeni v živilski eni ali drugi stroki, več časa organizirani ter v društvenih poslih dobro izvežbani. Službo je nastopiti 1. septembra t. l. Solidni prosilci, ki imajo tudi govorniški dar ter so vračunanju in pisavi dobro podkovani, naj vpošljejo lastnoročno pisane prošnje do 20. avgusta t. l. na „Načelstvo Osrednjega društva živilskih delavcev in porodnih strok na slovenskem ozemlju“ v Ljubljani, Selenburgova ulica 6, II. nadstr.

V Ljubljani, 1. avgusta 1920.

Berdajs Josip, t. j. predsednik.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	11—1/2		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10—1/2	11	Turjaški trg št. 4.
	2—3		Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11—8/12		dilbarjeva ul. 12.
	1—2		Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8—9		Turjaški trg št. 4.
	1—3		Pojčanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nužnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga tečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nužnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se daje v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginuti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—; za podgane in miši K 10—; za ščurke K 10—; posebno močna vrsta K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 10—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 6— in 10— proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10— prašek proti mrčesom K 6— in 12—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živalih K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 10—; mazilo proti garjam K 10—

Pošilja po povzetju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.